



## ЗМІСТ

ВСТУП .....	2
РОЗДІЛ 1. ОСОБЛИВОСТІ РОЗВИТКУ ПЛАКАТНОГО МИСТЕЦТВА .....	5
1.1. Історичні етапи розвитку мистецтва плакату .....	5
1.2. Стилiстичнi особливостi плакату. Види плакатiв та особливостi їх застосування .....	17
Висновки до роздiлу 1 .....	21
РОЗДІЛ 2. РОЛЬ ПЛАКАТНОГО МИСТЕЦТВА У СУЧАСНОМУ ЖИТТІ ТА ЙОГО ПРЕДСТАВНИКИ.....	23
2.1. Демотиватор як яскравий представник сучасного плакатного мистецтва .....	23
2.2. Художньо-композиційні засади створення плакату.....	30
2.3. Характерні особливості мистецького доробку плакатистів .....	41
Висновки до роздiлу 2 .....	50
РОЗДІЛ 3. МЕТОДИКА ФОРМУВАННЯ ТВОРЧОСТІ ШКОЛЯРІВ У ПРОЦЕСІ ОЗНАЙОМЛЕННЯ З ІННОВАЦІЙНИМИ ТЕХНІКАМИ ПЛАКАТУ.....	52
3.1. Інтерактивний плакат як сучасний багатофункціональний засіб навчання .....	52
3.2. Дослідно-експериментальна робота з розвитку творчої активності у школярів в ході занять гуртка «Основи сучасного плаката» .....	58
3.3. Експериментальне дослідження та аналіз результатів експерименту... ..	63
Висновки до роздiлу 3 .....	68
ВИСНОВКИ.....	70
СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ.....	72
ДОДАТКИ.....	77

## ВСТУП

**Актуальність теми.** Плакати – це великоформатне, яскраве зображення з текстом агітаційного характеру. Призначення плакатів не змінилося і по сьогоднішній день, але актуальність і сфера застосування значно зросла. Для населення плакати виконують дві основні функції: пізнавальна (отримати конкретну інформацію про подію або продукт) і емоційна (естетичне задоволення від зображення). Щоб інформація не тільки доходила до читача, а й глибоко осідала в його голові, текст за звичай роблять коротким і лаконічним, а зображення – яскравим, помітним і цікавим. З давніх часів, задовго до виникнення писемності, люди використовували рисунки для передачі інформації та як засіб навчання молодого покоління.

У сучасній мистецтвознавчій літературі серед художників та мистецтвознавців немає чітко виробленої й уніфікованої термінології і класифікації плаката, тому це поняття трактується досить довільно і його визначення часто суперечать одне одному. Тому актуальним є дослідження цього різновиду графічного мистецтва, яке є не лише як одним із найдієвіших засобів візуальної комунікації, а, власне, мистецьким феноменом, що почав бурхливо розвиватись в останній чверті XIX – початку XX, с. в Європі та Америці.

Мистецтво плаката привертало увагу багатьох вітчизняних та іноземних дослідників та мистецтвознавців, але чомусь, фундаментальних праць, де б повному обсязі було висвітлено це питання, не знайшлось. Переважна більшість розвідок із даної тематики обмежувалась роботами альбомного характеру з вступними статтями або монографічними дослідженнями про окремо взятих митців, які в своїй творчості звертались до плаката. На даний час дослідження таких видів плаката, як соціальний, культурологічний та навчально-інструктивний практично відсутні. Зате пропагандистський (агітаційний, політичний) плакат не був обділений увагою мистецтвознавців.

А тому бібліографія, пов'язана з дослідженням цього виду плаката, є досить багатогранною.

До плакатного мистецтва звертались такі відомі художники, як Ж. Шере, П. Боннар, Т. Стейлен, Е. Гесс, Е. Пенфілд, Д. Гарді, О. Фішер, Г. Клімт, А. Васнецов, К. Сомов, М. Врубель, Г. Нарбут та багато ін. Плідною у цьому напрямі була діяльність Жуля Шере та Анрі Тулуз Лотрека, Альфонса Мухи які значною мірою вплинули на подальший розвиток мистецтва плаката.

Зокрема в Україні, розквіт цього різновиду графічного мистецтва припадає саме на період першої третини ХХ, с. Сьогодні плакат, починаючи з моменту свого виникнення, швидко розвинувся у всіх його видах і еволюціонував у складну візуальну мову символів і образів та все ж образотворчі засоби і принципи побудови композиції плаката залишились незмінними упродовж ста років.

Аналіз літератури дозволив дійти висновку, що з даної проблеми є багато невивчених і спірних питань, які потребують подальшого дослідження.

**Мета дослідження:** теоретично обґрунтувати і дослідити плакат, як засіб комунікації за допомогою образотворчого мистецтва, його роль в освітній практиці образотворчого мистецтва.

**Завдання дослідження:**

1. Дати визначення плакату, з'ясувати його самостійне значення і відмінність від інших видів образотворчого мистецтва.
2. Розглянути історичні аспекти розвитку техніки виконання плакату як самостійного жанру.
3. Розглянути особливості плакату і його роль у навчальному процесі декоративно-прикладного мистецтва і вихованні світогляду учнів.

**Об'єкт дослідження.** Роль і значення плакату у мистецтві, побутовому житті та у педагогічній діяльності.

**Предмет дослідження** – методика навчання учнів технічним навичкам створення плаката.

**Методи дослідження.** Для виконання завдань дослідження використані загальнонаукові і спеціальні методи наукових досліджень. До загальнонаукових методів належать наступні: фактологічний, представлений виявленням і вивченням візуального матеріалу (твори європейських і українських художників); аналітичний, представлений аналізом літературних джерел; метод порівняльного аналізу, представлений порівняльним мистецтвознавчим аналізом творчих робіт художників досліджуваного періоду. До спеціальних методів належать статичний метод і метод роботи з першоджерелами.

**Практичне значення роботи.**

Результати дослідження можуть бути використані:

- 1) Для поглибленого вивчення історії розвитку плакату.
- 2) Застосування методики навчання учнів створення плакату на практичному занятті в образотворчій школі.

**Структура дипломної роботи:** робота складається з вступу, трьох розділів, висновків, додатків та списку використаних джерел Основний текст викладений на 79 сторінках.

## ВИСНОВКИ

Плакат у сучасному вигляді є результатом багатовікового історичного розвитку. Уперше з'явившись як матеріальне втілення прагнення людини запам'ятати інформацію на певному носії з метою її передачі в часі й просторі, він пройшов з людиною весь цей тривалий шлях.

В процесі виконання роботи була досягнута мета дослідження: теоретично обґрунтувати і дослідити плакат, як засіб комунікації за допомогою образотворчого мистецтва, і його роль в освітній практиці образотворчого мистецтва.

Дипломна робота зорієнтована на дослідження принципів формоутворення плакату у контексті образотворчого мистецтва.

В ході дослідження було розглянуто плакат як вид мистецтва; розкрито поняття, вид і структуру плакату; досліджено історичний аспект розвитку мистецтва плакату, як одного з видів графічного мистецтва та були знайдено практичний підхід до проблеми вивчення плакату на Україні.

Рішення поставлених завдань так чи інакше пов'язане з розглядом ряду окремих питань, що одержали відбиття в науковій літературі.

Також у роботі містяться елементи міждисциплінарних досліджень, в ній використані дані таких галузей наукових знань, як психологія та мистецтвознавство.

В дослідженні було використано методологічний принцип єдності процесу теоретичних розробок і практичної їх перевірки з відповідним корегуванням наукових гіпотез згідно з отриманими в процесі практичної перевірки результатами. Дослідження здійснювалося за традиційною схемою: на основі аналізу семантичних форм минулого і сучасного, через синтез отриманого матеріалу, вивчення і формулювання узагальнюючих принципів вирішення образу об'єктів плакату, а також відпрацювання системності підходів до виявлення їхньої концептуальної основи

У роботі були порушені проблеми розгляду сучасної мови плакату; проведені комплексні дослідження емоційного наповнення плакату, його впливу на вирішення образу плакатів конкретної типологічної групи; розроблені критерії оцінки змістовності та художньої образності певних типологічних груп плакатів.

Також у магістерській роботі розглянута творча діяльність видатних митців краю, Цапка Г. А., Дзюбан І. Ф., Кудряшова Є. Л., Кудряшової К. А., які займалися плакатом.

Вивчення мистецтва плакату має не лише теоретико-методологічний аспект, але й історичний. Воно спонукає до збирання значного фактичного матеріалу, відомостей про майстрів, про художній процес, про розвиток видавничої справи. Необхідною частиною дослідження стала пошукова робота з метою виявлення маловідомих творів.

## СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Аксенова Ю. Г. Цвет и линия. Москва : Советский художник, 1986. 134 с.
2. Антонович Є. А. Художні техніки в школі Київ : Освіта, 1997. 180 с.
3. Б. Є. Патон. Історія української культури : у 5 т. Київ : Наукова думка, 2011. Т. 5. Книга 1. Українська культура ХХ – початку ХХІ століть. 2005. 862 с.
4. Бабанський К. Ю. Оптимізація навчально виховного процесу. Москва : Просвітництво, 1989. 12 с.
5. Бажан М. Історія українського мистецтва : у 6 т. Київ : Радянське мистецтво. 1967. С. 247.
6. Баран В. Україна 1950 1960-х рр. : еволюція тоталітарної системи. Львів : Патріот 1996, С. 252.
7. Беда Г. В. Основы изобразительной грамоты Москва. Просвещение, 1981. 240 с
8. Білецький П. О. Мова образотворчих мистецтв Київ : Радянська школа, 1973. 190 с.
9. Боголюбов. Скульптура на заняттях в школьному кружке Київ : Видат 1986. 194 с.
10. Бычков В. В. Эстетика : учебник. Москва : Гардарики, 2004. 556 с.
11. Ван Шоучжи. История графического дизайна. Пекин : Китайское молодежное издательство, 2002. 323 с.
12. Виготовлення постерів Electronic Paper Displays. URL : <http://www.digitalworldtokyo.com/index.php>. (дата звернення 26.03.2020)
13. Вікіпедія // Вільна енциклопедія. URL : <http://www.uk.wikipedia.org> (дата звернення 01.11.2019).
14. Віленкін Н. Я. Математика 5 / Підручник для загальноосвітніх установ. Москва : Просвіта, 2003. 150 с.



15. Гладун О. До проблеми візуальної мови графічного дизайну України Пр. Харків : ХДАДМ, 2009. С. 46.
16. Дніпрова Е. Д. Модернізація російської освіти : документи і матеріали. Москва : ГО ВШЕ, 2002. 200 с.
17. Драхлер Б. А. Мережа творчих вчителів. Методичний посібник. Москва, «Біном. Лабораторія знань», 2008. 108 с
18. Електронний каталог Вікіпедія. URL : [http : //ru.wikipedia/wiki/%C6%E8%E2%EE%EF%E8%F1%FC](http://ru.wikipedia/wiki/%C6%E8%E2%EE%EF%E8%F1%FC) gt. (дата звернення : 24.04. 2020).
19. Жолтовський П. М. Художнє життя на Україні в XVI-XVIII с. Київ : Наукова думка, 1983. 190 с.
20. Задорожний В. І. Уроки образотворчого мистецтва. 1-3 класи. Київ : Рад. шк., 1972. 151 с.
21. Зайцев А. С. Наука о цвете и живопись Москва : Искусство, 1986. 226 с.
22. Інтернет видатництво «Venngage». URL : [https : //ru.venngage.com/blog/](https://ru.venngage.com/blog/) (дата звернення 04.12.2109).
23. Інтернет майстерня електроних постерів. URL : [https : //loveprint.com.ua/news/types social poster/](https://loveprint.com.ua/news/types-social-poster/) LovePrint.com.ua (дата звернення 04.02.2020).
24. Калашнікова О. А. Зображальний аспект візуальної мови графічного дизайну (на матеріалі плаката) Харків : ХДАДМ, 2011. 20 с.
25. Кибрик Е. А. К вопросу о композиции из серии вопр. изобразительного искусства. Москва : Сов. художник, 1954. С. 31-45.
26. Кириченко І. М. Образотворче мистецтво Київ : Вища школа, 2002. 190 с.
27. Кириченко М. А. Основи образотворчої грамоти Київ : Форум 2003. С. 100.

28. Кириченко М. А. Уроки образотворчого мистецтва в 1-3 кл. Київ : Радянська школа, 1984. 178 с.
29. Конопко О. І. Образотворче мистецтво. Київ : Київський міський педагогічний коледж, 2005. 100 с.
30. Корж О. Образотворче мистецтво Київ : Задруга, 1998. 82 с.
31. Корольова С. К. Роль інтерактивних плакатів в підвищенні пізнавальної активності і ефективності сприйняття учнями досліджуваного матеріалу на уроках інформатики. Київ : Світанок. 2015. 55 с.
32. Кузьминський А. І. Педагогіка / підручник. Київ : Знання, 2008. 447 с.
33. Кулебакин Г. И. Рисунок и основы композиции Мінськ : Высшая школа, 1988. 128 с.
34. Лагутенко О. А. Graphen графіки. Нариси з історії української графіки ХХ століття. Київ : Грані Т, 2007. 168 с.
35. Лагутенко О. А. Українська графіка першої третини ХХ століття : загальноєвропейські тенденції та національні особливості розвитку : автореф.. Київ : Сокіл 2008. 38 с.
36. Лагутенко О. А. Українська графіка першої третини ХХ століття : загальноєвропейські тенденції та національні особливості розвитку. Київ : Київвидав 2008. 38 с.
37. Ли Вэй. Дизайн рекламы. Чунцин : Изд. Юго западного пед. ун-та, 2000. 134 с.
38. Логвин Г. Украинское искусство. Москва : Искусство, 1963. 288 с.
39. Любарська Л. М. Образотворче мистецтво / Підручники для 1-4 кл. Київ : Форум, 2002. 2004.
40. Объемные пластиковые постеры. Несветовая реклама. URL : <http://www.rotonda99.ru/products/1/plasticplakat.html> (дата звернення 04.02.2020)

41. Патон Б. Є. Історія української культури : у 5 т. Т. 5. Книга 1. Українська культура ХХ – початку ХХІ століть. Київ : Наукова думка, 2011. 862 с.
42. Почепцов Г. Г. Теория коммуникации. Москва : Рефл бук, 2001. 651 с.
43. Претте М. Творчество и выражение Претте. Москва : Советский художник, 1981. 220 с.
44. Пройдаков Э. М., Теплицкий Л. А. Англо русский толковый словарь по вычислительной технике, Интернету и программированию. 2-е изд., испр. Москва : Торговый дом «Русская редакция», 2000. 448 с.
45. Реклама за рубежом : сб. / пер. с англ. Сидельников Москва : Прогресс, 1977. 371 с.
46. Ростовцев Н. Н. История методов обучения рисованию. Москва : Просвещение, 1982. Т. 2. С. 240.
47. Сбитнева Н. Ф. «Коммерческий» стиль в графическом дизайне : особенности и перспективы развития // Вісник Харківської державної академії дизайну і мистецтв. Харків : ХДАДМ, 2007. С. 163.
48. Сбитнева Н. Ф. «Коммерческий» стиль в графическом дизайне : особенности и перспективы развития // Вісник Харківської державної академії дизайну і мистецтв. Харків : ХДАДМ, 2007. № 6. С. 153–163.
49. Сбитнева Н. Ф. Історія графічного дизайну : навч. посіб. // Харк. держ. акад. дизайну і мистецтв. Харків : ХДАДМ, 2014. С. 224.
50. Северіна О. М. Екологічний плакат : становлення та розвиток (за матеріалами Міжнародних трієнале «4-й Блок»). Харків : Держ. акад. дизайну і мистецтв. 2010. С. 24.
51. Северіна О. М. Екологічний плакат : становлення та розвиток (за матеріалами Міжнародних трієнале «4 й Блок» Харків : ПКББ, 2010. 20 с.
52. Серов С. И. Стиль в графическом дизайне. 60-80-е годы. Москва : Гардарики 1991. 116 с.

53. Скрипник Г. Історія українського мистецтва : у 5 т. Київ : НАН України, 2007. 1048 с.
54. Скрипник Г. Історія українського мистецтва : у 5 т. Київ : НАН України, Ін-т мистецтвознавства, фольклористики та етнології ім. М. Т. Рильського, Т. 5 : Мистецтво ХХ століття. 2000. 1048 с.
55. Станкевич М. Протодизайн, концепції і морфологія дизайну. Нариси з історії українського дизайну ХХ століття : Зб. статей // Ін-т проблем сучасного мистецтва НАМ України. Київ : Фенікс, 2012, С. 131.
56. Тимошик М. С. Історія видавничої справи : підручник. 2 ге вид., виправлене. Київ : Наша культура і наука, 2007. 496 с.
57. Тофлер Э. Третья волна. Москва : ООО «Фирма Издательство АСТ», 2004. С. 261.
58. Фіцула М. М. Педагогіка / навч. посібник. Київ : Академвидав, 2007. 559 с.
59. Храмова Баранова О. Л. Деякі сторінки історії розвитку графічного дизайну в Україні у ХХ с. та його періодизація. Миколаїв : ЧДУ імені Петра Могили, 2006. С. 50.
60. Художні промисли України. Альбом. Київ : Мистецтво, 1979. С. 230.
61. Шевченко В. Я. Композиція плаката : навч. посіб. Умань : Тополя 2007. 133 с.
62. Шлыкова О. В. Культура мультимедиа : уч. пособие для студентов. М. : Фаир Пресс, 2004. 416 с.